

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Відокремлений структурний підрозділ
«УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні педагогічної ради

ВСП «УТЕФК ДТЕУ»

2023 р. (протокол № 1)

Сергій ВОЛОЩУК

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ ВСП «УТЕФК ДТЕУ»

від «31» серпня 2023 р. № 108-0

ПОЛОЖЕННЯ

про відкриті заняття педагогічних працівників

у ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

1. Загальні положення

1.1. Положення про відкриті заняття педагогічних працівників у ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету» (далі – ВСП «УТЕФК ДТЕУ») розроблене відповідно до Законів України: «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», інших актів законодавства України з питань освіти, Положення про організацію освітнього процесу у ВСП «УТЕФК ДТЕУ», інших нормативно-правових актів, які регулюють освітній процес у ВСП «УТЕФК ДТЕУ». Положення є складовою системи забезпечення якості фахової передвищої освіти та Системи управління якістю та регламентує порядок організації відкритих занять педагогічних працівників у ВСП «УТЕФК ДТЕУ», їх планування, підготовку, проведення та оцінювання.

1.2. Відкрите заняття – одна із складових методичної роботи педагогічного працівника.

1.3. Відкрите заняття – це одна з форм управлінського контролю, метою якого є виявлення рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача з метою подальшого удосконалення викладацької діяльності та забезпечення ефективності освітнього процесу. Систематичний контроль створює належний порядок у процесі навчання, стимулює мотивацію викладачів і здобувачів освіти. Він спонукає викладача постійно самовдосконалюватися, професійно зростати. Коло критеріїв оцінки педагогічної діяльності викладача дозволяє розглянути цю діяльність у комплексі, виявити, що заслуговує на увагу, може бути розповсюджено, а, з іншого боку, які саме аспекти потребують подальшого коригування або вдосконалення.

2. Функції відкритого заняття

Інформаційна – встановлення рівня кваліфікації, педагогічної майстерності, творчої ініціативи педагогічного працівника, а також рівня навчальних досягнень здобувачів освіти.

Діагностуюча – виявлення провідних методів і прийомів, що застосовуються викладачем, їх відповідність цілям заняття, з урахуванням специфіки освітньо-професійної програми, встановлення причин певних прогалин у знаннях, допущення помилок здобувачами освіти.

Мотивуюча – стимулювання цілеспрямованого безперервного вдосконалення рівня професійної компетентності педагогічного працівника, підвищення його престижу й авторитету та підвищення навчальної діяльності здобувачів освіти.

Навчальна – поширення передового досвіду, виявлення необхідності та шляхів зростання професійного рівня, педагогічної майстерності, кваліфікації педагогічного працівника.

3. Види та типи відкритих занять

3.1. Відкриті заняття у ВСП «УТЕФК ДТЕУ» можуть бути проведені за формою лекції, лабораторного, практичного (семінарського) заняття. Залежно від мети та завдань можуть бути проведені відкриті заняття наступних типів:

- **Пробне** –проводиться претендентом на посаду педагогічного працівника для підтвердження своєї професійної придатності. Його особливістю є те, що особа, яка проводить таке заняття, може не мати педагогічного досвіду. Головний критерій – демонстрація потенційної спроможності роботи педагогічним працівником. Тему пробного заняття та час його проведення визначає методист коледжу та голова циклової комісії. Особи, які повинні бути присутніми на відкритому занятті в обов'язковому порядку: заступник директора з навчальної роботи, методист, голова циклової комісії, педагогічні працівники відповідної циклової комісії (загалом не менше 3 – х членів комісії).

- **Планове** –проводиться педагогічними працівниками при поданні документів щодо присвоєння педагогічного звання, атестації педагогічного працівника, індивідуального плану роботи педагогічного працівника та затвердженого Плану проведення відкритих занять педагогічними працівниками ВСП «УТЕФК ДТЕУ». На такому занятті обов'язково повинні бути присутні: заступник директора з навчальної роботи, методист, голова циклової комісії, педагогічні працівники відповідної циклової комісії (загалом не менше 3-х членів циклової комісії), в іншому випадку проведене заняття кваліфікується як взаємовідвідування.

- **Показове** – проводиться педагогічними працівниками (викладачами-методистами, та спеціалістами вищої категорії) зі значним досвідом навчальної, методичної, наукової, педагогічної і організаційної діяльності з метою демонстрації новітніх методик викладання, використання сучасних освітніх технологій, в першу чергу, для:

- педагогічних працівників, які нещодавно розпочали свою діяльність;

- колег з інших закладів фахової передвищої освіти.

Показове заняття виступає як школа передового досвіду. Викладачеві, який проводить навчальне заняття, дозволяється вибір теми показового відкритого заняття. Перевагу рекомендовано надавати складним темам програми, які є важливими для здійснення міжпредметних зв'язків і потребують серйозних змін у методиці викладання у зв'язку з низьким рівнем засвоєння теми за результатами перевірки залишкових знань та інше. На такому занятті обов'язково повинні бути присутні: заступник директора з навчальної роботи, методист, завідувач відділення, голова циклової комісії, педагогічні працівники відповідної циклової комісії, педагогічні працівники ВСП «УТЕФК ДТЕУ».

3.2. До відкритих занять планового та показового типів педагогічні працівники готують:

- методичні розробки, які розглядають і затверджують на засіданнях циклових комісій до проведення самого відкритого заняття;
- належний пакет навчально-методичних матеріалів для ефективного проведення заняття.

3.3. Відкрите заняття – добровільний крок викладача (крім відкритих занять під час атестації викладача). І якщо викладач не погоджується давати таке заняття, то ніхто його не може примусити, але переконати викладача в необхідності поділитися своїм досвідом і можна, і потрібно. Крім того, слід пам'ятати, що відкриті заняття не повинні проводитися стихійно. Вони мають створювати систему вирішення провідних педагогічних проблем, над якими нині працює викладацький колектив.

Відкриті заняття та взаємовідвідування проводяться відповідно до розкладу навчальних занять з метою обміну досвідом, надання допомоги викладачам в організації занять і методиці їх проведення.

4. Організація та проведення відкритого заняття

4.1. Відкриті заняття у ВСП «УТЕФК ДТЕУ» проводяться відповідно до Плану проведення відкритих занять педагогічними працівниками у ВСП «УТЕФК ДТЕУ», сформованого методистом коледжу за поданням циклових комісій на поточний навчальний рік, за графіками, затвердженими на засіданнях циклових комісій ВСП «УТЕФК ДТЕУ» (форма графіку проведення відкритих занять наведена у *додатку 1*).

4.2. Відповідальність за своєчасне виконання графіка проведення відкритих занять та інформацію про них (анонс проведення, відгуки) несуть голови циклових комісій ВСП «УТЕФК ДТЕУ». Оприлюднення інформації про проведення відкритого заняття здійснюється шляхом розміщення оголошення на внутрішній інформаційній платформі коледжу не пізніше як за 3 дні до проведення заняття.

4.3. Педагогічний працівник, який не провів відкрите заняття з поважної причини, змінює термін проведення за погодженням його з заступником директора з навчальної роботи.

4.4. Безпосередньо після заняття проводиться його обговорення та заповнюються листи спостереження та оцінки заняття, аналіз відвіданого заняття (виховного заходу) (*додатки 2, 3, 4*), у яких рецензенти відзначають позитивні сторони заняття, зауваження, пропозиції щодо вдосконалення методики навчання (пам'ятку рецензенту відкритого заняття наведено у *додатку 5*).

Обговорення проводять, дотримуючись ustalenoї послідовності. У першу чергу слово надається викладачеві, який проводив відкрите заняття, для формулювання мети навчального заняття, обґрунтування вибору методів і прийомів, якість їх використання. Виступ викладача має допомогти присутнім зрозуміти його педагогічний задум, особливості застосовуваних ним методів і прийомів, що лежать в основі системи його роботи. Виступаючі повинні детально проаналізувати переваги та недоліки заняття, оцінити заняття з навчально-методичної точки зору, звернути увагу на досягнення поставлених цілей навчання, виховання й розвитку, на ефективність використання засобів

мультимедіа, наочного приладдя, дидактичних матеріалів та ін. При обговоренні можна відзначити недоліки, помилки, допущені в організації й проведенні заняття, надати рекомендації щодо вдосконалення системи роботи.

Завершальне слово надається представникам адміністрації коледжу. Підсумовуючи висловлені пропозиції та зауваження, називають те, що було непомічене присутніми, дають оцінку рівню наукової підготовки викладача, прийомам і методам, використаним на занятті, зазначає глибину розкриття поставленої мети відкритого навчального заняття.

Прикінцеве слово для виступу надається викладачеві, який проводив відкрите заняття. Він зазначає, з якими зауваженнями погоджується і що є дискусійним, обґрунтовує свою точку зору.

За результатами обговорення розробляються заходи щодо удосконалення методики викладання.

4.5. Після проведення відкритого заняття, також і на засіданні відповідної циклової комісії відбувається обговорення, оцінювання його результатів, підводяться підсумки та вносяться пропозиції щодо: вдосконалення професійного, методичного та організаційного рівнів проведення заняття, робиться висновок відповідно до мети / типу заняття. Результати контролю якості проведення відкритих занять відображаються у протоколі засідання циклової комісії.

5. Критерії оцінювання педагогічної майстерності

Під час відвідування всіх видів занять звертають увагу на:

- відповідність змісту заняття (теми і питань, що розглядаються) робочій програмі дисципліни;
- наявність у викладача плану-конспекту заняття;
- форми роботи зі студентами (фронтальна, групова, індивідуальна);
- правильність добору викладачем матеріалу для заняття, науковість його викладу;
- зв'язок теорії з практикою (розкриття практичної значущості знань, використання знань на практиці);
- використання викладачем власних розробок з курсу;
- внутрішньопредметні й міжпредметні зв'язки;
- звернення до різних джерел інформації (зі списку основної та додаткової літератури);
- застосування технічних засобів навчання та інформаційних технологій на занятті;
- використання наочного приладдя, дидактичного матеріалу;
- відповідність обраних методів змісту заняття, рівню підготовки здобувачів освіти;
- ефективність застосовуваних методів і прийомів;
- використання інноваційних методів навчання;
- активізацію здобувачів освіти на занятті, диференційний підхід у роботі з ними;

- організацію СРС;
  - контроль рівня засвоєння знань здобувачами освіти;
  - формування загальних та спеціальних компетентностей, які передбачені при вивченні теми, яка виноситься на відкрите заняття та які зазначені у навчальній та робочій програмі з дисципліни.
- вміння використовувати такі загальні компетентності як здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, застосовувати знань у практичних ситуаціях, планувати та управляти своїм часом, вміння спілкуватися державною мовою як усно так і письмово, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність до адаптації та дії в новій ситуації, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність працювати в команді та до міжособистісної взаємодії;
- підведення підсумків заняття;
  - досягнення поставлених цілей;
  - дисципліну й увагу аудиторії на занятті (концентрація та увага, характер питань, що ставлять здобувачі освіти викладачеві тощо).

6. Результати проведення відкритого заняття

6.1. Заступник директора з навчальної роботи ВСП «УТЕФК ДТЕУ» здійснює моніторинг виконання Плану проведення відкритих занять педагогічними працівниками.

6.2. За результатами проведення відкритого заняття може бути прийняте рішення щодо:

- присвоєння/підтвердження кваліфікаційної категорії під час атестації;
- рекомендації на заміщення вакантної / іншої посади;
- заохочення педагогічного працівника;
- врахування у результатах рейтингової оцінки діяльності педагогічних працівників;
- надання права ведення заняття відповідного виду;
- позбавлення права ведення занять відповідного виду.

Заступник директора з навчальної роботи

Оксана РАТІ

Методист коледжу

Тамара МУЛЕСА

Графік проведення відкритих занять

педагогічними працівниками
циклової комісії _____
на _____ навчальний рік

№ з/п	ПІБ педагогічного працівника	Дата (місяць) проведення	Вид (лекція, лабораторне, практичне, семінарське заняття), освітній компонент, освітньо-професійна програма, тема	Тип (пробне, планове, показове, конкурсне) заняття
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>

Голова циклової комісії _____

Дата

Лист спостереження та оцінки заняття

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (майстра в/н) _____

Предмет/дисципліна _____

Тема _____

Критерії діяльності педагога	Ступінь оцінювання і критеріїв: 1 - низький рівень; 2 - середній; 3 - високий		
	1 бал	2 бали	3 бали
1. Організаційний етап заняття			
2. Актуалізація та перевірка знань студентів			
3. Теоретичний рівень викладання матеріалу:			
а) науковість			
б) логічність			
в) системність			
г) послідовність			
д) доступність			
4. Розкриття теми			
5. Добір матеріалу			
6. Організація роботи студентів			
7. Виховне значення заняття			
8. Використання дидактичного матеріалу, наочності, ТЗН			
9. Особисто зорієнтований підхід до студентів			
10. Емоційне навантаження заняття			
11. Педагогічний такт педагога			
12. Мовлення викладача			
13. Розрахунок часу під час заняття			
14. Організація самостійної роботи студентів:			
а) зміст			
б) методика			
15. Оцінювання навчальних досягнень студентів			
16. Домашнє завдання			
Загальна кількість балів:			
Коефіцієнт уроку розраховується за формулою: Ку= загальна кількість балів/69			

Рівень діяльності викладача (майстра в/н) визначається за відповідною шкалою:

- Ку = 0,8-1,0 - високий рівень;
- Ку = 0,6-0,8 - середній рівень;
- Ку = 0,3-0,5 - низький рівень.

Аналіз відвіданого заняття

з дисципліни _____

Викладач _____

Тема: _____

Тип заняття: _____

Дата _____, пара _____, ауд. № _____, гр. № _____

Мета відвідування: _____

Напрямки аналізу	Зміст аналізу
1. Організація заняття: (дотримання основних педагогічних вимог щодо організації заняття та вимог Правил внутрішнього розпорядку ВСП «УТЕФК ДТЕУ»).	
2. Наявність та відповідність необхідної документації та матеріалів для проведення заняття.	
3. Проведення заняття. 3.1. Аналіз структури заняття. 3.2. Ефективність застосованих форм та методів для реалізації мети заняття; їх відповідність темі та типу заняття. 3.3. Системність та науковість змісту заняття, відповідність програмі. 3.4. Використання активних форм та методів навчання, елементів інноваційних технологій. 3.5. Застосування ТЗН. 3.6. Зв'язок зі спеціальністю	
4. Взаємодія зі студентами: 4.1. педагогічний такт викладача 4.2. мовленнєва культура викладача; 4.3. вміння організувати співпрацю, зацікавлювати у результатах роботи; 4.4. активність студентів, їх дисципліна	
5. Результативність заняття: 5.1. Рівень знань, виявлений застосованими формами закріплення чи контролю. 5.2. Оцінювання знань та досягнень студентів. 5.3. Виконання плану. 5.4. Досягнення мети.	
6. Характер та об'єм домашнього завдання.	

Висновки (опір – на досягнення мети; аргументувати свій висновок):**Методичні рекомендації** (виходячи з висновків):

Заняття відвідав: _____ (П.І.Б.)

З аналізом заняття
ознайомився: _____ (П.І.Б.)

Лист спостереження та оцінки виховного заходу

Прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника

Тема заходу

Критерії діяльності педагога	Ступінь оцінювання і критеріїв: 1 - низький рівень; 2 - середній; 3 - високий		
	1 бал	2 бали	3 бали
1. Виконання наміченого плану			
2. Ефективність і доцільність використання наочності та ТЗН			
3. Реалізація основних психологічних і гігієнічних норм			
4. Наявність ефективного зворотного зв'язку зі студентами			
5. Рівень методичної та педагогічної майстерності			
6. Рівень оформлення документації			
7. Якість мовлення (темп, дикція, образність, емоційність, виразність, правильність)			
8. Раціональне використання часу			
9. Педагогічна культура, такт, зовнішній вигляд педагога			
10. Дотримання правил охорони праці			
Загальна кількість балів:			
Коефіцієнт заходу розраховується за формулою: Квз+загальна кількість балів/30			

Рівень виховного заходу педагогічного працівника визначається за відповідною шкалою:

- *Квз = 0,8-1,0 - високий рівень;*
- *Квз = 0,6-0,8 - середній рівень;*
- *Квз = 0,3-0,5 - низький рівень.*

ПАМ'ЯТКА РЕЦЕНЗЕНТУ ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

У відгуку на відкрите заняття рекомендується зазначити:

1. Інформацію про:

- дату проведення; курс, групу, спеціальність студентів, для яких проводилося заняття;
- ПП, науковий ступінь, вчене звання, посаду науково-педагогічного працівника, який проводив заняття;
- назву дисципліни, вид (лекція, практичне), тему та мету заняття;
- номер і дату протоколу засідання кафедри, де розглядали відкрите заняття;
- дату, підпис рецензента.

2. Якість викладання:

- професійний рівень, наукова кваліфікація науково-педагогічного (у т.ч. володіння змістом програми дисципліни);
- педагогічну майстерність науково-педагогічного працівника:
- володіння методикою викладання (дотримання структури проведення заняття);
- застосування традиційних/інноваційних методів навчання (оглядова, тематична, проблемна лекція, лекція-консультація, лекція-конференція, бінарна, дуальна, лекція із заздалегідь запланованими помилками, тренінг, презентація, дискусія, комунікативний метод, імітація, симуляція, модерація, моделювання ситуацій, «мозкова атака», тренажерні завдання, метод кейс-стаді, робота в малих групах та ін.);
- застосування форм контролю (тестування, усне, письмове опитування, перевірка підготовленого есе, дайджесту, огляду, звіту, конспекту, презентації, курсової, розрахунково-графічної роботи, проєкту, вправи, задачі, ситуаційного завдання тощо);
- використання сучасних комп'ютерних технологій, візуального супроводження (роздатковий / наочно-ілюстративний матеріал, опорний конспект лекцій та ін.);
- прагнення викликати у здобувачів вищої освіти інтерес до навчальної дисципліни; взаємозв'язок із аудиторією; підготовленість студентів та ступінь їх активності; доступність, чіткість викладення матеріалу; сприяння розвитку загальних та професійних компетентностей здобувачів вищої освіти; рівень володіння мовою;
- особистісні якості науково-педагогічного працівника: сумлінне ставлення до роботи; дотримання вимог діючих положень організації освітнього процесу; вимогливість; тактовність; поважне ставлення до здобувачів вищої освіти; об'єктивність в оцінці їхніх знань; наявність почуття гумору та ін.

3. Відповідність/невідповідність навчального заняття вимогам, що висуваються ст.62 Закону України «Про фахову передвищу освіту».

4. Загальний висновок: досягнення/недосягнення мети, відповідність/невідповідність навчального заняття вимогам, що висуваються ст.62 Закону України «Про фахову передвищу освіту».